

Schubertiada

30a edició

Estimaràs la música

Drei Opale blitzen;
Durch die bleichen Steine
Schwimmen rot und grüne
Funkeln und versinken.

Brillen tres òpals;
entre les pedres esblaimades
suren vermells i verds,
lluen i s'enfonsen.

Erwartung
Arnold Schönberg | Richard Dehmel

Dijous 25 d'agost de 2022

Juliane Banse, soprano
Wolfram Rieger, piano
Konstantin Krimmel, baríton

Lieder de Brahms i Schumann

"Tots ells foren entusiastes seguidors de Schubert, i a través d'ell tots junts
vàrem esdevenir amics i germans. Fou un temps bell i inoblidable."

Josef von Spaun

Records de la meva relació amb Franz Schubert

**Juliane Banse, soprano
Wolfram Rieger, piano
Konstantin Krimmel, baríton**

Lieder de Brahms i Schumann

Dijous 25 d'agost,
20:30 h

Canònica de Santa
Maria de Vilabertran

- 9' **JOHANNES BRAHMS** (1833 — 1897) [JB]
Ständchen, op. 106/1 (1888)
An die Nachtigall, op. 46/4 (1868)
Sapphische Ode, op. 94/4 (1884)
Auf dem Kirchhofe, op. 105/4 (1888)
- 20' **Vier ernste Gesänge**, op. 121 (1896)
Denn es geht dem Menschen
Ich wandte mich
O Tod, wie bitter bist du
Wenn ich mit Menschen- und mit Engelszungen redete

— PAUSA —

ROBERT SCHUMANN (1810 — 1856)

- 25' **Frauenliebe und -leben**, op. 42 (1840) [JB]
Seit ich ihn gesehen
Er, der Herrlichste von allen
Ich kann's nicht fassen, nicht glauben
Du Ring an meinem Finger
Helft mir, ihr Schwestern
Süsser Freund, du blickest
An meinem Herzen, an meiner Brust
Nun hast du mir den ersten Schmerz getan

- 14'30'' **Ich bin dein Baum**, op. 101/3 (1849) [JB] [KK]
So wahr die Sonne scheinet, op. 37/12 (1841)
Liebesgram, op. 74/3 (1849)
An den Abendstern, op. 103/4 (1851)
An die Nachtigall, op. 103/3 (1851)
Familiengemälde, op. 34/4 (1840)

[JB] Juliane Banse
[KK] Konstantin Krimmel

www.schubertiada.cat

Juliane Banse, soprano

El seu debut a l'escenari als vint anys cantant Pamina a la producció de Harry Kupfer de *Die Zauberflöte* a la Komische Oper de Berlín i l'estrena, deu anys més tard, de l'òpera *Schneewittchen* de Heinz Holliger a Zuric són exemples de l'excepcional versatilitat artística de Julianne Banse; encara al terreny operístic, ha protagonitzat *Jeanne d'Arc* de Walter Braunfels i l'estrena de *Lunea*, de Heinz Holliger, i ha cantat els papers de la Mariscala (*Der Rosenkavalier*) i Elsa (*Lohengrin*), entre d'altres. Els recitals són una part important de la seva agenda, amb actuacions al Wigmore Hall, a la Pierre Boulez Saal o a la Schubertiada. Entre els seus enregistraments destaquen "Unanswered Love", amb primers enregistraments d'obres dedicades a la cantant per Reimann, Rihm i Henze; "Im Arm der Liebe", amb obres de Braunfels, Korngold, Marx i Pfitzner, i *Marienleben*, de Hindemith.

Aquest és el 21è concert de Julianne Banse a la Schubertiada; hi va debutar l'any 1993.

Wolfram Rieger, piano

Va estudiar a la Hochschule für Musik a Munic amb Erik Werba i Helmut Deutsch i va assistir a diverses classes magistrals amb Elisabeth Schwarzkopf i Dietrich Fischer Dieskau. Va començar a ensenyar a la Hochschule de Munic el 1991 quan encara era estudiant; el 1998 es va convertir en professor de la Hochschule für Musik "Hanns Eisler" de Berlín i celebra regularment classes magistrals a Europa i el Japó. És convidat regularment a importants centres de música i festivals de tot el món, com ara les Schubertiades de Feldkirch i Vilabertran, el Concertgebouw d'Amsterdam, el Wigmore Hall de Londres i la Konzerthaus i el Musikverein de Viena. Ha acompañat, entre d'altres, Brigitte Fassbaender, Barbara Bonney, Julianne Banse, Michelle Breedt, Thomas Hampson, Dietrich Fischer-Dieskau, Matthias Goerne i Thomas Quasthoff.

Aquest és el 45è concert de Wolfram Rieger a la Schubertiada; hi va debutar l'11 de setembre de 1993, en el primer concert del festival.

Konstantin Krimmel, baríton

D'origen germano-romanès, va rebre la primera formació musical amb el Cor de Nens de St Georg a Ulm. Mentre encara era estudiant, va desenvolupar un especial amor pel concert i el repertori de lied; des de llavors ha guanyat nombrosos concursos, incloent-hi el 1r premi al Concurs Internacional de Lied Helmut Deutsch el 2019 i el 2n premi al Concurs Internacional de Cant "Das Lied" a Heidelberg. Ha fet recitals a la Philharmonie de Colònia, a la Deutsche Oper i la Konzerthaus de Berlín, a l'Òpera de Frankfurt, a la Heidelberger Frühling, a la Schubertiada i a la Schubertiade Schwarzenberg, a la Fundación March, al Wigmore Hall i a l'Oxford Lieder. És membre del BBC New Generation Artists (2021-2023) i de l'Òpera de Baviera, on la pròxima temporada actuarà a *Così fan tutte* (Guillelmo), *Die Zauberflöte* (Papageno), *Ariadne auf Naxos* (Harlekin) i *Hanjo* (Yoshio).

Aquest és el quart concert de Konstantin Krimmel a la Schubertiada; hi va debutar l'any 2019.

Retrat de família

Sílvia Pujalte

Divulgadora musical especialitzada en *lied*

El 1853, poc després que Robert Schumann escrivíss alguns dels duets que escoltarem avui, picava a la porta de casa seva Johannes Brahms, amb vint anys acabats de fer; l'amistat entre els amfitrions i el jove va sorgir espontàniament. Cinc mesos més tard, Robert intentava suïcidar-se i ingressava en un sanatori, on moriria al cap de dos anys. Brahms hi va acudir per ajudar la família, convertint-se'n pràcticament en un membre més, l'oncle solter i estimat. La relació amb Robert va ser dolorosament curta; l'amistat amb Clara no es va trencar fins a la seva mort, quaranta anys després; l'estreta relació amb els fills va durar fins a la mort de Johannes, un any més tard.

Un jove que festeja l'estimada amagant la seva identitat a l'empara de la fosca alhora que trenca el silenci de la nit proclamant el seu amor. Les serenates venen molt de lluny, i el Romanticisme i, per extensió, el *Lied*, les van incorporar aviat al seu imaginari. Així, escoltem als recitals serenates seductores, tristes, divertides o, com l'*Ständchen* que obre aquest programa, lleugeres. Johannes Brahms va posar música a un poema de Franz Kluger que ens parla d'una serenata a tres veus que troba la destinatària dormint i somiant amb l'estimat. El compositor va donar al seu *Lied* un aire popular, com feia tan sovint, però no amb l'habitual forma estròfica, sinó, aprofitant les tres estrofes del poema, amb forma ternària (ABA). Aquesta deliciosa serenata es va convertir en una de les seves cançons més exitoses.

Amb ella comença un seguit de quatre nocturns que continua amb *An die Nachtigall*. Brahms tenia predilecció per Ludwig Höltby i va posar música a sis dels seus poemes. Entre ells aquest *An die Nachtigall* en el qual el compositor fa servir una forma estròfica subtilment variada per subratllar els dolorosos records del poeta en sentir cantar un rossinyol. Brahms aplica també la forma variada a *Sapphische Ode*, un dels seus *Lieder* més bells. El poema, format per dues estrofes sàfiques (utilitzades a bastament per Bécquer en les seves *Rimas*) va arribar-li per correu: un jove i desconegut poeta, Hans Smidt, li va enviar el seu primer llibre amb el mateix sentiment, segons deia a la carta, amb què els antics feien ofrena dels primers fruits de la collita en un altar. La jovialitat amb què s'inicia el programa s'esvairà definitivament amb la imatge de l'oblit i el cementiri a *Auf dem Kirchhofe*, amb poema de Detlev von Liliencron. Aquesta reflexiva pàgina, i, especialment, els dos últims versos, amb reminiscències de coral luterà, ens preparen el camí cap a la següent obra.

La primavera de 1896, uns deu anys després de compondre els *lieder* anteriors, Brahms va enviar al seu editor Karl Simrock quatre *cançonetes*, dient-li: "Veureàs que no són divertides, al contrari. Són maleïdament serioses, i alhora són tan impies que la policia les podria prohibir si no fos perquè totes les paraules són a la Bíblia". Aquestes peces, concebudes com a "motets profans", són els *Vier ernste Gesänge*, l'última obra publicada en vida de Brahms, que moriria l'abril de 1897. Abans, però, va poder assistir-ne a l'estrena; el públic va respondre a aquelles cançons amb un llarg silenci, abans que esclatés l'ovació.

Els *Vier ernste Cesänge* són cançons severes, il·luminades només per l'emoció d'*O Tod, wie bitter bist du*. Són, també, cançons bellíssimes en la seva austeritat. Per a les dues primeres, Brahms va triar uns quants versicles de l'Eclesiastès:

Denn es geht dem Menschen parla de la buidor de la vanitat, mentre que *Ich wandte mich* ho fa de la injustícia que tenalla els homes. *O Tod, wie bitter bist du* recull els primers versicles del capítol 41 del llibre de l'Eclesiàstic, *El pensament de la mort*, mentre que a *Wenn ich mit Menschen- und mit Engelszungen redete* hi trobem els coneguts versicles de la Carta I als Corintis de Pau, que parlen de la importància de l'amor.

Brahms va escriure les seves últimes cançons commogut per la notícia que Clara Schumann havia patit una feridura; unes setmanes després moriria a conseqüència d'un segon atac. Clara, llavors Wieck, també estava en el pensament de Robert Schumann mentre componia *Frauenliebe und -leben*. No tant perquè hi hagués una relació directa, sinó perquè en aquell complicat 1840, mentre lluitava per casar-s'hi, Clara sempre era en el seu pensament.

Adalbert von Chamisso va publicar el seu cicle de poemes el 1830, i almenys altres dos compositors hi van posar música abans de 1840. Un d'ells és a penes conegit, però val la pena mencionar-lo perquè és el mateix Franz Kluge autor del primer poema de la nit; l'altre, amb una versió notable, és Carl Loewe. A diferència dels seus predecessors, però, Schumann va obviar l'últim poema, en el qual la protagonista s'adreça a la seva neta el dia del seu casament. La magnífica música de Schumann, la seva sensibilitat i la impecable forma circular de l'obra, que acaba exactament com comença (potser aquella és la manera del compositor d'introduir l'últim poema?) queden de vegades entelades per les reserves que crea el desfasat retrat d'una dona la vida de la qual gira únicament entorn la família (un retrat que, per altra banda, comparteixen tantes obres literàries i musicals de fa dos-cents anys). Mirem-ho d'una altra manera: en un context en el qual les cançons a penes deixen sentir la veu de les dones, i quan ho fan estan envoltades de misteri i exotisme, Schumann dona el protagonisme a una dona *normal*, una dona que podia trobar-se a qualsevol llar burgesa. Una dona, a més, que estima, i l'amor no entén de sexes ni d'èpoques.

Després d'aquell gloriós 1840, Schumann trigaria nou anys a tornar a escriure *Lieder*. Ho va fer coincidint amb l'esclat de la revolució a Dresden, on vivia; començava així un període fructífer que fins al 1852 va deixar més de cent cançons entre les quals podem descobrir un munt de perles amagades. En aquell temps va escriure nombroses peces per a diverses veus, inclosos quatre dels duets que escoltarem en l'últim bloc de cançons; els altres dos ens retornen al *Liederjahr*.

Els dos primers duets tenen poema de Friedrich Rückert; pertanyent al cicle *Minnespiel* trobem *Ich bin dein Baum*, que

presenta una agosarada fórmula que havia utilitzat poc abans a *In der Nacht*: la segona veu no entra fins a la segona estrofa; a partir d'aquí, el diàleg entre l'arbre i el jardiner es va entrellaçant. Tot el contrari passa amb *So wahr die Sonne scheinet*, l'últim *lied* de *Zwölf Gedichte aus "Liebesfrühling"*, és a dir, l'últim *lied* del *liederjahr*; és una tendra declaració d'amor en la qual les veus canten juntes des de la primera nota. Segueix *Liebesgram*, pertanyent a l'*Spanisches Liederspiel*, una cançó concebuda per a dues veus femenines en la qual el compositor mira de donar a la línia vocal el caràcter espanyol del poema original de Cristóbal de Castillejo (vam escoltar-ne fa uns dies la versió d'Edvard Grieg). També està pensat per a dues veus femenines el cicle *Mädchenlieder*, amb poemes d'Elisabeth Kulmann, del qual escoltarem els dos últims *lieder*, *An die Nachtigall* i el preciós *An den Abendstern*. Finalment, tanca el programa la cançó que dona nom a aquest comentari, *Familiengemälde*, que presenta una plàcida escena domèstica; va ser composta per Schumann poc després del seu casament qui sap si amb ironia, amb nostàlgia o expressant un desig de reconciliació.

SCHUBERTIADE

SCHWARZENBERG

del 17 al 25 de juny
del 26 d'agost al 3 de setembre 2023

HOHENEMS

del 27 d'abril a l'I de maig
del 13 al 16 de juliol / del 4 al 8 d'octubre 2023

RECITALS DE LIED - RECITALS DE PIANO - CONCERTS DE CAMBRA - CLASSES MAGISTRALS

Louise Alder, Marcelo Amaral, Leif Ove Andsnes, Apollon Musagète Quartett, Ilker Arcayürek, Aris Quartett, Armida Quartett, Kit Armstrong, Kristian Bezuidenhout, Ian Bostridge, Renaud Capuçon, Guillaume Chillemme, Helmut Deutsch, Anton Doppelbauer, Julius Drake, Veronika Eberle, Elias String Quartet, Christoph Eß, Till Fellner, Julia Fischer Quartett, David Fray, Sol Gabetta, Michael Gees, Kirill Gerstein, Saskia Giorgini, Matthias Goerne, Filippo Gorini, Patrick Grahl, Clemens Hagen, Julia Hagen, Veronika Hagen, Hagen Quartett, Marc-André Hamelin, Daniel Heide, Nikola Hillebrand, Steven Isserlis, Stuart Jackson, Victor Julien-Laferrière, Mathias Johansen, Lucas und Arthur Jussen, Sharon Kam, Christiane Karg, Alexi Kenney, Katharina Konradi, Tatiana Korsunskaya, Harriet Krijgh, Konstantin Krimmel, Adam Laloum, Dejan Lazić, Leonkor Quartett, Elisabeth Leonskaja, Igor Levit, Paul Lewis, Michael Lifits, Hans Liviabella, Mandelring Quartett, Malcolm Martineau, Mischa Meyer, Sabine Meyer, Joseph Middleton, Minetti Quartett, Regula Mühlemann, Daniel Müller-Schott, Daniel Ottensamer, Pavel Haas Quartett, Mauro Peter, Francesco Piemontesi, Alois Posch, Marco Postinghel, Christoph Prégardien, Quatuor Ebène, Quatuor Modigliani, Josef Reif, Sophie Rennert, Fatma Said, Valerie Schatz, Matthias Schorn, André Schuen, Schumann Quartett, Marie Seidler, Connie Shih, Baiba Skride, Friedrich Thiele, Ivan Vukčević, Dominik Wagner, Manuel Walser, Antje Weithaas, Jörg Widmann, William Youn

Informació i venda d'entrades

Schubertiade GmbH, P. O. Box 100, 6845 Hohenems, Austria

Tel +43/(0)5576/72091, Fax +43/(0)5576/75450, Email: info@schubertiade.at

www.schubertiade.at

Palau de la Música Catalana

Palau Òpera

Only the sound remains de Saariaho
amb el Cor de Cambra del Palau

Ariodante de Händel
amb Franco Fagioli & Il Pomo d'Oro

Il ritorno d'Ulisse in patria
de Monteverdi amb Mark Padmore,
& Europa Galante

Il Tamerlano de Vivaldi
amb Accademia Bizantina

Palau Grans Veus

Marta Mathéu
& Alex Potter

Christoph Prégardien

Juan Diego Flórez

Joyce DiDonato
& Il Pomo d'Oro

Més informació i venda
d'entrades individuals
i abonaments a
www.palaumusica.cat

Segueix-nos
a les xarxes

Amb la col·laboració de:

AGRAÏMENTS

Col·laborador principal

Amb el suport de

Amb l'ajut de

Diputació de Girona

Inaem

Ajuntament de Figueres
www.figueres.cat

Castelló d'Empúries

Ajuntament de Vilabertran

Amb el patrocinio de

Gràcies a

CONSELL COMARCAL
DE L'ALT EMPORDÀ

EMPORDÀ TURISME
CATALUNYA-COSTA BRAVA

Mitjà col·laborador

En col·laboració amb

Liederabend · Nord Produccions i Events · Parròquia de Santa Maria de Vilabertran

Partners internacionals

Liedzentrum Heidelberg · Schubertiade · Der Lyrische Salon Weimar

PROPERS CONCERTS

© Frank Schermann

**Julia Kleiter, soprano
Julius Drake, piano**

Lieder de Schubert, Berg, Schönberg
i Wolf

→ **Divendres 26 d'agost, 20:30 h**
Canònica de Santa Maria de Vilabertran

© David Riuño

**Quartet Casals
Christian Blackshaw, piano**

Obres de Xostakóvitx i Dvorák

→ **Diumenge 28 d'agost, 19:30 h**
Canònica de Santa Maria de Vilabertran

**Venda d'entrades
www.schubertiada.cat**

Col·laborador principal

B Sabadell
Fundació

Amb el suport de

Organitza

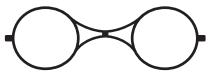

Associació
Franz Schubert
Barcelona

www.schubertiada.cat

Schubertiada

Vilabertran

Dijous 25 d'agost de 2022
20:30 h
Canònica de Santa Maria
de Vilabertran

Juliane Banse, soprano
Wolfram Rieger, piano
Konstantin Krimmel, baríton

JOHANNES BRAHMS (1833 — 1897)

Franz Theodor Kluger (1808 — 1858)

Ständchen

Der Mond steht über dem Berge,
So recht für verliebte Leut;
Im Garten rieselt ein Brunnen,
Sonst Stille weit und breit.

Neben der Mauer im Schatten,
Da stehn der Studenten drei
Mit Flöt' und Geig' und Zither,
Und singen und spielen dabei.

Die Klänge schleichen der Schönsten
Sacht in den Traum hinein,
Sie schaut den blonden Geliebten
Und lispelt: „Vergiß nicht mein.“

Serenata

La lluna brilla sobre les muntanyes,
molt a punt per als enamorats;
al jardí murmura una font;
a part d'això, profund silenci.

A l'ombra prop del mur
hi ha tres estudiants,
que canten i s'acompanyen
amb flauta, cítara i violí.

Les tonades s'esmunyen suauament
dins dels somnis de la noia;
ella contempla el ros enamorat
i murmura: “No m'oblidis!”

Ludwig Höty (1748 — 1776)

An die Nachtigall

Geuß nicht so laut der liebentflammten Lieder
Tonreichen Schall
Vom Blütenast des Apfelbaums hernieder,
O Nachtigall!
Du tönest mir mit deiner süßen Kehle
Die Liebe wach;
Denn schon durchbebt die Tiefen meiner Seele
Dein schmelzend Ach.

Dann flieht der Schlaf von neuem dieses Lager,
Ich starre dann
Mit nassem Blick' und totenbleich und hager
Den Himmel an.
Fleuch, Nachtigall, in grüne Finsternisse,
Ins Haingesträuch,
Und spend' im Nest der treuen Gattin Küsse;
Entfleuch, entfleuch!

Hans Schmidt (1864 — 1923)

Sapphische Ode

Rosen brach ich nachts mir am dunklen Hage;
Süßser hauchten Duft sie als je am Tage;
Doch verstreuten reich die bewegten Äste
Tau, der mich näßte.

Auch der Küsse Duft mich wie nie berückte,
Die ich nachts vom Strauch deiner Lippen pflückte;
Doch auch dir, bewegt im Gemüt gleich jenen,
Tauten die Tränen.

Detlev von Liliencron (1844 — 1909)

Auf dem Kirchhofe

Der Tag ging regenschwer und sturmbewegt,
Ich war an manch vergeßnem Grab gewesen.
Verwittert Stein und Kreuz, die Kränze alt,
Die Namen überwachsen, kaum zu lesen.

Der Tag ging sturmbewegt und regenschwer,
Auf allen Gräbern fror das Wort: Gewesen.
Wie sturmestot die Särge schlummerten—
Auf allen Gräbern taute still: Genesen.

Al rossinyol

No llencis tan fort el so melodiós
d'exaltades cançons d'amor
des de les branques florides de la pomera,
oh rossinyol!
Amb els cants de la teva dolça gorja
despertares en mi l'amor;
però aviat sofria al fons de la meva ànima
amb el teu harmoniós "Ai".

Fuig llavors novament la son d'aquest llit,
i miro embadalit
amb mirada humida, pàl·lid com la mort i macilent,
cap el cel.
Fuig, rossinyol, a la verda obscuritat,
a l'espessor del bosc,
i en el teu niu omple de besos la fidel esposa.
Fuig! Fuig!

Oda sàfica

Durant la nit he collit roses en l'obscura bardissa;
el seu aroma era més dolç que durant el dia;
però les branques remogudes varen escampar
generoses la rosada, que em va mullar.

També em van encantar com mai els besos perfumats
que vaig collir durant la nit dels rams dels teus llavis;
però també a tu, commoguda la teva ànima com la meva,
et mullà la rosada de les llàgrimes.

En el cementiri

El dia fou molt plujós i turbulent,
jo estava entre diverses tombes oblidades,
làpides i creus gastades, corones velles,
i els noms gravats amb prou feina llegibles.

El dia fou molt turbulent i plujós,
en totes les tombes es gelava el mot: "fou".
Com tempestes mortes dormien els taüts,
en totes les tombes la rosada deia en silenci: "guarit"!

JOHANNES BRAHMS

Vier ernste Gesänge

Eclesiastès, 3, 19-22

Denn es geht dem Menschen

Denn es geht dem Menschen wie dem Vieh;
wie dies stirbt, so stirbt er auch;
und haben alle einerlei Odem;
und der Mensch hat nichts mehr denn das Vieh:
denn es ist alles eitel.

Es fährt alles an einen Ort;
es ist alles von Staub gemacht,
und wird wieder zu Staub.

Wer weiß, ob der Geist des Menschen aufwärts fahre,
und der Odem des Viehes
unterwärts unter die Erde fahre?
Darum sahe ich, daß nichts bessers ist,
denn daß der Mensch fröhlich sei in seiner Arbeit,
denn das ist sein Teil.
Denn wer will ihn dahin bringen, daß er sehe,
was nach ihm geschehen wird?

Eclesiastès, 4, 1-3

Ich wandte mich

Ich wandte mich und sahe an alle,
die Unrecht leiden unter der Sonne;
Und siehe, da waren Tränen derer,
Die Unrecht litten und hatten keinen Tröster,
Und die ihnen Unrecht täten, waren zu mächtig,
Daß sie keinen Tröster haben konnten.

Da lobte ich die Toten,
die schon gestorben waren
Mehr als die Lebendigen,
die noch das Leben hatten;
Und der noch nicht ist, ist besser,
als alle beide,
Und des Bösen nicht inne wird,
das unter der Sonne geschieht.

Quatre cants seriosos

Perquè els passa als homes

Perquè els passa als homes com als bous,
tal com aquests moren, també moren aquells;
i tots tenim un mateix ale; i l'home no té res de més que el bou:
car tot és vanitat.

Tot va a un mateix indret;
tot està fet de pols
i tornarà a la pols.

Qui sap si l'esperit de l'home s'eleva cap amunt,
i l'alè del bou baixa a sota terra?
Per això he vist que no hi ha res millor per a l'home que alegrar-se amb el seu treball;
car aquesta és la seva part.
Perquè qui el portarà després
a veure el que succeirà després d'ell?

Em vaig girar i vaig mirar a tots

Em vaig girar i vaig mirar a tots
els que pateixen d'injustícia sota el sol;
i mireu, hi havia llàgrimes, les d'aquells
que pateixen d'injustícia sense que ningú els consoli,
i els que els fan la injustícia són massa poderosos,
per a poder tenir qui els consoli.

I vaig lloar els morts,
els que ja havien expirat,
més que els vivents,
que encara tenien vida;
i el que encara no ha nascut, és millor
que els altres dos,
perquè no el posseeix el mal
que regna sota el sol.

Eclesiàstic, 41, 1-4

O Tod, wie bitter bist du

O Tod, wie bitter bist du,
Wenn an dich gedenket ein Mensch,
Der gute Tage und genug hat
Und ohne Sorge lebet;
Und dem es wohl geht in allen Dingen
Und noch wohl essen mag!

O Tod, wie wohl tutst du dem Dürftigen,
Der da schwach und alt ist,
Der in allen Sorgen steckt,
Und nichts Bessers zu hoffen,
Noch zu erwarten hat!

Corintis I, 13, 1-3

Wenn ich mit Menschen- und mit Engelszungen redete

Wenn ich mit Menschen-
und mit Engelzungen redete,
und hätte der Liebe nicht,
so wär ich ein tönend Erz,
oder eine klingende Schelle.

Und wenn ich weissagen könnte
und wüßte alle Geheimnisse und alle Erkenntnis,
und hätte allen Glauben,
also, daß ich Berge versetze,
und hätte der Liebe nicht,
so wäre ich nichts.

Und wenn ich alle meine Habe den Armen gäbe,
und ließe meinen Leib brennen
und hätte der Liebe nicht,
so wäre mir's nichts nütze.

Wir sehen jetzt durch einen Spiegel
in einem dunklen Wort,
dann aber von Angesicht zu Angesichte.
Jetzt erkenne ich's stückweise;
dann aber werde ichs erkennen,
gleichwie ich erkannt bin.

Nun aber bleibt Glaube, Hoffnung, Liebe,
diese drei;
aber die Liebe ist die größeste unter ihnen.

Oh mort, que n'ets d'amargant

Oh mort, que n'ets d'amargant
quan pensa en tu un home
que ha tingut molts bons dies
i ha viscut sense destrets!
I al qual tot li va bé
i encara pot fruir del menjar!

Oh mort, que n'ets de dolça per al necessitat,
que és vell i xacrós,
que està ple de destrets,
i no espera res millor
ni ho pot esperar.

Si jo parlés llengües humanes i angèliques

Si jo parlés llengües humanes
i angèliques,
i no tingués amor,
seria com un metall que ressona
o uns címbals que retrunyen.

I si jo arribés a ésser molt savi
i sabés tots els secrets i totes les ciències
i tingués tota la fe
que mou les muntanyes,
i no tingués amor,
no seria res.

I si donés als pobres tots els meus béns,
i deixés cremar el meu cos
i no tingués amor,
de res em serviria.

Ara veiem a través d'un mirall
unes paraules obscures,
però llavors ens veurem cara a cara.
Ara ho sé en part,
però llavors sabré
tal com sóc coneget.

Ara em queden la fe, l'esperança i l'amor,
totes tres:
però l'amor és el més gran entre elles.

ROBERT SCHUMANN (1810 — 1856)

Adelbert von Chamisso (1781 — 1838)

Frauenliebe und -leben

Seit ich ihn gesehen

Seit ich ihn gesehen,
Glaub ich blind zu sein;
Wo ich hin nur blicke,
Seh ich ihn allein;
Wie im wachen Traume
Schwebt sein Bild mir vor,
Taucht aus tiefstem Dunkel,
Heller nur empor.
Sonst ist licht- und farblos
Alles um mich her,
Nach der Schwestern Spiele
Nicht begehr ich mehr,
Möchte lieber weinen,
Still im Kämmerlein;
Seit ich ihn gesehen,
Glaub ich blind zu sein.

Er, der Herrlichste von allen

Er, der Herrlichste von allen,
Wie so milde, wie so gut!
Holde Lippen, klares Auge,
Heller Sinn und fester Mut.

So wie dort in blauer Tiefe,
Hell und herrlich, jener Stern,
Also er an meinem Himmel,
Hell und herrlich, hehr und fern.

Wandle, wandle deine Bahnen;
Nur betrachten deinen Schein,
Nur in Demut ihn betrachten,
Selig nur und traurig sein!

Höre nicht mein stilles Beten,
Deinem Glücke nur geweiht;
Darfst mich niedre Magd nicht kennen,
Hoher Stern der Herrlichkeit!

Nur die Würdigste von allen
Darf beglücken deine Wahl,
Und ich will die Hohe segnen,
Viele tausendmal.

Will mich freuen dann und weinen,
Selig, selig bin ich dann;
Sollte mir das Herz auch brechen,
Brich, o Herz, was liegt daran?

Amor i vida de dona

Des que l'he vist

Des que l'he vist,
em penso que sóc cega;
arreu on miro,
només el veig a ell;
com si somniés desperta
tinc la seva imatge al meu davant,
i m'il·lumina
en la més profunda foscor.
Sense ell, res no té llum
ni té color,
i ja no desitjo entretenir-me
amb les germanes,
prefereixo plorar silenciosament
a la meva cambra;
des que l'he vist,
em penso que sóc cega.

Ell, el millor de tots

Ell, el millor de tots,
que tendre, que bo!
Dolços llavis, ulls clars,
esperit ferm i ment serena.

Igual que allà en la volta blava
lluu clara i brillant aquella estrella,
així ho fa ell en el meu cel,
clar i brillant, sublim i llunyà.

Seguir sempre el teu camí,
contemplar només la teva ombra,
observar-te només amb humilitat,
ser només feliç i trista!

No escoltis el meu prec silenciós,
consagrat només a la teva felicitat;
no em pots conèixer a mi, una pobra noia,
tu, l'estrella més resplendent!

Només a la més digna de totes
ha de fer feliç la teva elecció,
i jo beneiré l'Altíssim
molts milers de vegades.

M'alegraré llavors i ploraré,
seré feliç, molt feliç;
si se m'ha de trencar el cor,
trenca't, cor, què hi fa?

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben

Ich kann's nicht fassen, nicht glauben,
Es hat ein Traum mich berückt;
Wie hätt er doch unter allen
Mich Arme erhöht und beglückt?

Mir war's, er habe gesprochen:
"Ich bin auf ewig dein"—
Mir war's – ich träume noch immer,
Es kann ja nimmer so sein.

O lass im Traume mich sterben,
Gewieget an seiner Brust,
Den seligen Tod mich schlürfen
In Tränen unendlicher Lust.

Du Ring an meinem Finger

Du Ring an meinem Finger,
Mein goldenes Ringelein,
Ich drücke dich fromm an die Lippen,
Dich fromm an das Herze mein.

Ich hatt ihn ausgeträumet,
Der Kindheit friedlich schönen Traum,
Ich fand allein mich, verloren
Im öden, unendlichen Raum.

Du Ring an meinem Finger
Da hast du mich erst belehrt,
Hast meinem Blick erschlossen
Des Lebens unendlichen, tiefen Wert.

Ich will ihm dienen, ihm leben,
Ihm angehören ganz,
Hin selber mich geben und finden
Verklärt mich in seinem Glanz.

Du Ring an meinem Finger,
Mein goldenes Ringelein,
Ich drücke dich fromm an die Lippen,
Dich fromm an das Herze mein.

Helft mir, ihr Schwestern

Helft mir, ihr Schwestern,
Freundlich mich schmücken,
Dient der Glücklichen heute mir,
Windet geschäftig
Mir um die Stirne
Noch der blühenden Myrte Zier.

Als ich befriedigt,
Freudigen Herzens,

No m'ho puc imaginar

No m'ho puc imaginar ni creure,
és un somni que m'ha captivat;
com podria sinó enlairar-me entre totes,
pobre de mi, i fer-me feliç?

Em semblava com si m'hagués dit:
"Seré teu per sempre més"...
M'ho semblava... i encara somnio,
mai no hauria pogut ésser així.

Oh, si em pogués morir en el somni,
bressolada en el teu pit!
Assaborir una mort tan feliç
amb les llàgrimes d'un etern delit!

Tu, anell al meu dit

Tu, anell al meu dit,
el meu anellet d'or,
et premo devotament contra els llavis,
devotament contra el meu cor!

Jo l'havia somniat,
el somni de la infància tranquil·la,
després em trobava sola i perduda
en un espai enorme i desert.

Tu, anell al meu dit,
tu m'has instruït,
tu m'has obert els ulls
al valor immens de la vida.

Vull servir-lo, viure per a ell,
pertànyer-li totalment,
donar-me a ell, i sentir-me
aureolada per la seva resplendor.

Tu, anell al meu dit,
el meu anellet d'or,
et premo devotament contra els llavis,
devotament contra el meu cor!

Ajudeu-me, germanes

Ajudeu-me amablement,
germanes, a vestir-me!
Serviu-me avui, a la més feliç.
Cenyiu diligents
al meu front
la florida corona de murtres.

Quan satisfeta
i amb l'alegria al cor,

Sonst dem Geliebten im Arme lag,
Immer noch rief er,
Sehnsucht im Herzen,
Ungeduldig den heutigen Tag.

Helft mir, ihr Schwestern,
Helft mir verscheuchen
Eine törichte Bangigkeit,
Dass ich mit klarem
Aug ihn empfange,
Ihn, die Quelle der Freudigkeit.

Bist, mein Geliebter,
Du mir erschienen,
Giebst du mir, Sonne, deinen Schein?
Lass mich in Andacht,
Lass mich in Demut,
Lass mich verneigen dem Herren mein.

Streuet ihm, Schwestern,
Streuet ihm Blumen,
Bringet ihm knospende Rosen dar,
Aber euch, Schwestern,
Grüss ich mit Wehmut,
Freudig scheidend aus eurer Schar.

jeia als braços de l'estimat,
ell parlava impacient,
amb l'enyorança al cor,
del dia d'avui.

Ajudeu-me, germanes,
ajudeu-me a espantar
una inquietud insensata;
que el rebi
amb ulls clars,
ell que és la font de l'alegria.

Estimat meu,
ja te m'has aparegut?
Em dones, sol, els teus raigs?
Deixeu-me resar,
deixeu que humilment
m'inclini davant el Senyor.

Tireu-li, germanes,
tireu-li flors,
obsequieu-lo amb poncelles de roses!
Però a vosaltres, germanes,
us saludo amb melangia,
En accomiadar-me feliç d'aquesta casa.

Süßer Freund, du blickest

Süßer Freund, du blickest
Mich verwundert an,
Kannst es nicht begreifen,
Wie ich weinen kann;
Lass der feuchten Perlen
Ungewohnte Zier
Freudig hell erzittern
In dem Auge mir!

Wie so bang mein Busen,
Wie so wonnevoll!
Wüsst ich nur mit Worten,
Wie ich's sagen soll;
Komm und birg dein Antlitz
Hier an meiner Brust,
Will in's Ohr dir flüstern
Alle meine Lust.

Weisst du nun die Tränen,
Die ich weinen kann,
Sollst du nicht sie sehen,
Du geliebter Mann?
Bleib an meinem Herzen,
Fühle dessen Schlag,
Dass ich fest und fester
Nur dich drücken mag.

Hier an meinem Bette
Hat die Wiege Raum,
Wo sie still verberge
Meinen holden Traum;
Kommen wird der Morgen,
Wo der Traum erwacht,
Und daraus dein Bildnis
Mir entgegen lacht.

An meinem Herzen, an meiner Brust

An meinem Herzen, an meiner Brust,
Du meine Wonne, du meine Lust!

Das Glück ist die Liebe, die Lieb ist das Glück,
Ich hab's gesagt und nehm's nicht zurück.

Hab überschwenglich mich geschätzt,
Bin überglücklich aber jetzt.

Nur die da säugt, nur die da liebt
Das Kind, dem sie die Nahrung giebt;

Nur eine Mutter weiss allein,
Was lieben heisst und glücklich sein.

O, wie bedaur' ich doch den Mann,
Der Mutterglück nicht fühlen kann!

Dolç amic, em mirares

Dolç amic, em mirares
meravellat,
no pots comprendre
que pugui plorar;
deixa que l'inesperat ornament
de les humides perles
tremoli alegre i brillant
en les meves pestanyes.

Que inquiet el meu pit,
quanta felicitat!
No sabria com expressar-la
només amb paraules!
Vine, i amaga la teva faç
en el meu pit,
et murmuraré a l'orella
tota la meva benaurança.

Ja coneixes les llàgrimes
que puc vessar,
no les has de veure,
home estimat;
queda't prop del meu cor,
sent els seus batecs!
Que et pugui abraçar
cada vegada amb més força.

Aquí a prop del meu llit
he col·locat el bressol,
on reposen silenciosos
els meus dolços somnis;
quan arribi el matí
i es despertin els somnis,
em somriurà davant meu
la teva imatge.

Al meu cor, al meu pit

Al meu cor, al meu pit,
tu, la meva delícia, el meu plaer!

La felicitat és l'amor, l'amor és la felicitat,
ho he dit i no em faig enrere.

M'havia cregut exaltada,
però només ara m'omple la felicitat.

Només aquella que cria, que estima
l'infant al qual alimenta,

només una mare pot saber
el que és l'amor i ser feliç.

Ah, quin greu em sap per a l'home,
que no pot sentir la felicitat maternal!

Du lieber, lieber Engel, Du
Du schauest mich an und lächelst dazu!

An meinem Herzen, an meiner Brust,
Du meine Wonne, du meine Lust!

Nun hast du mir den ersten Schmerz getan

Nun hast du mir den ersten Schmerz getan,
Der aber traf.
Du schlafst, du harter, unbarmherz'ger Mann,
Den Todesschlaf.

Es blicket die Verlassne vor sich hin,
Die Welt ist leer.
Geliebet hab ich und gelebt, ich bin
Nicht lebend mehr.

Ich zieh mich in mein Innres still zurück,
Der Schleier fällt,
Da hab ich dich und mein verlorne Glück,
Du meine Welt!

ROBERT SCHUMANN

Friedrich Rückert (1788 — 1866)

Ich bin dein Baum

Ich bin dein Baum, o Gärtner, dessen Treue
Mich hält in Liebespfleg' und süßer Zucht,
Komm, daß ich in den Schoß dir dankbar streue
Die reife, dir allein gewachs'ne Frucht.

Ich bin dein Gärtner, o du Baum der Treue!
Auf and'res Glück fühl ich nicht Eifersucht,
Die holden Äste find ich stets aufs Neue
Geschmückt mit Frucht, wo ich gepflückt die Frucht

Com em mires somrient,
estimat, estimat àngel!

Al meu cor, al meu pit,
tu, la meva delícia, el meu plaer!

Ara m'has causat el primer dolor

Ara m'has causat el primer dolor
que m'ha arribat.
dorms, home cruel i despietat,
en el somni de la mort.

Abandonada, contemplo al meu voltant
un món que està buit.
He estimat i he viscut,
i ja no viuré mai més.

Em tancaré silenciosa en mon interior,
que caigui el vel!
Allà et tinc a tu i la felicitat perduda,
tu ets el meu món!

Jo sóc el teu arbre

Jo sóc el teu arbre, jardiner, que amb gran fidelitat,
està al servei de l'amor i de la seva dolça disciplina.
Vine, perquè et pugui donar agraït la fruita madura,
crescuda en la meva sina només per a tu.

Jo sóc el teu jardiner, o arbre de la fidelitat!
No estic gelós de la felicitat dels altres,
trobo sempre les estimades branques plenes
de noves fruites, perquè jo les pugui collir.

Friedrich Rückert

So wahr die Sonne scheinet

So wahr die Sonne scheinet,
So wahr die Wolke weinet,
So wahr die Flamme sprüht,
So wahr der Frühling blüht;
So wahr hab' ich empfunden,
Wie ich dich halt' umwunden:
Du liebst mich, wie ich dich,
Dich lieb' ich, wie du mich.

Die Sonne mag verscheinen,
Die Wolke nicht mehr weinen,
Die Flamme mag versprühn,
Der Frühling nicht mehr blühn!
Wir wollen uns umwinden
Und immer so empfinden;
Du liebst mich, wie ich dich,
Dich lieb' ich, wie du mich.

Cristóbal de Castillejo (1490 — 1550)

Versió alemanya d'Emanuel Geibel (1815 — 1884)

Liebesgram

Dereinst, dereinst
Gedanke mein,
Wirst ruhig sein.

Lässt Liebesglut
Dich still nicht werden,
In kühler Erden,
Da schlafst du gut,
Und ohne Pein
Wirst ruhig sein.

Was du im Leben
Nicht hast gefunden,
Wenn es entchwunden
Wird's dir gegeben,
Dann ohne Wunden
Wirst ruhig sein.

Elisabeth Kulmann (1808 — 1825)

An den Abendstern

Schweb' empor am Himmel,
Schöner Abendstern!
Sieht im Glanzgewimmel
Jeder dich ja gern.
Geh'n sie auf, geh'n nieder
Sie am Himmelsrand,
Keinen deiner Brüder
Schmückt ein solch Gewand.

Tan cert com lluu el sol

Tan cert com lluu el sol,
tan cert com ploren els núvols,
tan cert com espurneja la flama,
tan cert com floreix la primavera;
tan cert he sentit
com et tinc abraçada:
tu m'estimes, com jo a tu,
jo t'estimo, com tu a mi.

El sol es pot pondre,
els núvols no plorar més,
la flama pot apagar-se,
i la primavera mai més florir!
Nosaltres volem abraçar-nos
i sentir-nos sempre així;
tu m'estimes, com jo a tu,
jo t'estimo, com tu a mi.

Pena d'amor

Algun dia, algun dia,
pensaments meus,
us haureu calmat.

Si l'ardor amorosa
encara no s'ha encalmat,
en la terra freda
hi dormiràs bé;
i sense penes
descansaràs tranquil.

El que en la vida
no has trobat,
quan s'hagi esvaït,
et serà donat.
Llavors sense ferides,
descansaràs tranquil.

A l'estel del matí

Puja cap el cel,
bell estel del matí!
A tothom li agrada veure't
entre la munió esplendorosa.
Pugi o baixi
pels àmbits del cel,
cap dels teus germans
lluu una vestidura tan bella.

Elisabeth Kulmann

An die Nachtigall

Bleibe hier und singe,
Liebe Nachtigall!
Dein Gesang erklinge
Schmetternd überall.

Flur und Waldung lauschet,
Alles hört dir zu,
Nicht ein Blättchen rauschet,
Bleiben all' in Ruh.

Hör' ich recht, so brauset
Minder jetzt der Bach,
Da hier stille hauset,
Läßt sein Toben nach.

Anastasius Grün (1806 — 1876)

Familien-Gemälde

Grossvater und Grossmutter,
Die sassen im Gartenhag,
Es lächelte still ihr Antlitz
Wie'n sonn'ger Wintertag.

Die Arme verschlungen, ruhten
Ich und die Geliebte dabei,
Uns blühten und klangen die Herzen
Wie Blumenhaine im Mai.

Ein Bächlein rauschte vorüber
Mit plätscherndem Wanderlied;
Stumm zog das Gewölk am Himmel
Bis unsren Blicken es schied.

Es rasselte von den Bäumen
Das Laub, verwelkt und zerstreut,
Und schweigend an uns vorüber
Zog leisen Schritte die Zeit.

Stumm blickte aufs junge Pärchen
Das alte stille Paar;
Des Lebens Doppelsspiegel
Stand vor uns licht und wahr:

Sie sahn uns an und dachten
Der schönen Vergangenheit;
Wir sahn sie an und träumten
Von ferner, künftiger Zeit.

Al rossinyol

Queda't aquí i canta,
estimat rossinyol!
Que el teu cant ressoni
clamorós per tot arreu!

T'escolten boscos i camps,
tothom para l'orella,
ni una fulla no es mou,
tot es queda callat.

Si no m'erro, el rierol
murmura ara més suau,
davant el silenci ambiental
ha afluixat la seva fúria.

Retrat de família

L'avi i l'àvia
seien en la bardissa del jardí,
somreia tranquil·la la seva faç
com un dia assolellat d'hivern.

Amb els braços enllaçats
reposàvem allà l'estimada i jo,
els cors se'ns encenien i bategaven
com el bosc florit el mes de maig.

Passava murmurant un rierol
amb una bella cançó de caminant;
les criatures del cel callaven
fins on arribava la nostra mirada.

Queia sorollós dels arbres
el fullatge pansit i ressec,
i desfilaven silencioses davant nostre
les lleus petjades del temps.

Mirava callada la jove parelleta
la vella parella silenciosa;
el doble mirall de la vida
era al davant nostre clar i real.

Ells ens miraven i recordaven
els bells temps passats;
nosaltres els miràvem i somniàvem
en dies futurs i llunyans.

Traduccions de Manuel Capdevila i Font